

COLUMN

ANJA VIJSELAAR

Veilig werken? Innoveer

We werken veilig of we werken niet: dat is al sinds het begin van mijn bouwcarrière één van mijn motto's. Veilig werken begint bij houding en gedrag. Maar ook innovatie speelt een belangrijke rol. Zo werken wij bij WSP steeds vaker met BIM, Bouwwerk Informatie Management, dat veilig ontwerpen mogelijk maakt. BIM maakt een project virtueel inzichtelijk via 3D-modellen. Nog voor de uitvoeringsfase begint, ziet het projectteam wat de aandachtspunten zijn. En dat verkleint de kans op bouwfouten en faalkosten tijdens de uitvoering. In je rekenwerk kun je bijvoorbeeld meerdere scenario's bedenken voor een constructie. Dat kan gaan om staaldiktes of bevestigingswijzen, maar ook over de vraag of een constructie veilig te maken en te onderhouden is. Nog vóór uitvoering kies je zo voor de veiligste optie, die ook nog eens future ready is. "Safety by design", zoals dat zo mooi heet. Ook interessant zijn Virtual Reality-trainingen. Op een bouwplaats worden veiligheidsinstructies gegeven, maar lang niet iedereen doorgrondt ze. Bijvoorbeeld omdat medewerkers onvoldoende taalvaardigheid bezitten, of door ingesleten gedrag. VR-instructies kunnen hier uitkomst bieden. Met een VR-bril in combinatie met de data van je project kun je onveilige situaties levensecht nabootsen. Dat is leerzamer dan het lezen van trainingsmateriaal. En dan is er de Digital Twin, waarmee je onder meer een database met bekende veiligheidsrisico's op elk project kunt toepassen. Dit is een exacte virtuele kopie van de werkelijkheid, waardoor het anders is dan een 3D-tekening. Door steeds real time data in te voeren, verandert het model mee met de werkelijke situatie. Hierdoor kun je ook voorspellingen doen over een gebouw. Bijvoorbeeld bij slijtage of extreem weer. Je brengt mogelijk onveilige situaties in kaart, zowel tijdens de bouw, voor de gebruikers én voor de mensen die toekomstig onderhoudswerk doen. Kortom: bij veilig werken draait het in de eerste plaats om de mens. Maar voor mij is vernieuwende techniek een goede tweede!

Anja Vijselaar,
directeur vakgroep
Energie/Director
Business Unit
Energy bij WSP

Abnormaal lage inschrijvingen

Aanbesteden - De afgelopen zes maanden is er opvallend vaak (zeven gepubliceerde uitspraken) geprocedeerd over inschrijvingen die door aanbesteders als abnormaal laag ongeldig zijn verklaard. Deze opvallende piek zal (onder meer) te maken hebben met het feit dat er werkhonger is in de markt, maar de oorzaak is ook dat aanbesteders strenger zijn gaan toetsen. Bij vier van de zeven uitspraken was ik betrokken als advocaat, tijd voor een overzicht van de belangrijkste bevindingen

Het onderzoek ten aanzien van een abnormaal lage inschrijving is een discretionaire bevoegdheid van de aanbesteder. Dit betekent dat een aanbesteder (doorgaans) niet gehouden is tot uitsluiting over te gaan en op haar ook geen verplichting rust om op verzoek van een andere (verliezende) inschrijver daartoe over te gaan. Zie een uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 21 september 2021, ECLI:NL:RBAMS:2021:6209.

Verder werd geoordeeld dat de enkele constatering dat de inschrijfsom van de voorlopig winnaar beduidend lager is dan de inschrijfsom van eiseres of de gemiddelde inschrijfsom niet voldoende is om te vermoeden dat sprake is van een abnormaal lage inschrijving. Ook oordeelde de Voorzieningenrechter dat speculaties van de eisende partij voldoende handen en voeten moeten worden gegeven en tot slot werd geoordeeld dat er in beginsel op kan worden vertrouwd dat de inschrijving door de aanbesteder correct en zorgvuldig is beoordeeld.

Ondanks het feit dat de eisende partij gevraagd heeft om bewijzen ten aanzien van die controle hoeft de aanbesteder niet met schriftelijk stukken te bewijzen dat en hoe zij de controle heeft verricht.

In een uitspraak van de rechtbank Den Haag van 14 september 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:11682 schreef de voorlopig winnaar in met een inschrijfsom van € 19 miljoen en de opvolgend inschrijver met € 34 miljoen. Toch werd de inschrijving van € 19 miljoen door de aanbesteder niet ongeldig verklaard.

De aanbesteder uitte wel het vermoeden dat sprake was van een abnormaal lage inschrijving en deed onderzoek. Dit onderzoek bestond uit een integraal onderzoek op postniveau door een kostendeskundige van de Staat ten aanzien van de concept staat van ontleding van de voorlopig winnaar. Daarna zijn schriftelijke vragen gesteld over individuele pos-

Top 10 lage inschrijvingen

1. Er moet een daadwerkelijk contradictoir debat (gesprek op tegenspraak) plaatsvinden;
2. Een inschrijving kan uitsluitend worden afgewezen indien het lage prijsniveau niet genoegzaam wordt gestaafd door het verstrekte bewijsmateriaal;
3. Onderzoek naar een abnormaal lage inschrijving is een discretionaire bevoegdheid van de aanbestedende dienst, andere inschrijvers kunnen een onderzoek niet afdwingen;
4. De aanbestedende dienst hoeft niet met schriftelijke stukken te bewijzen dat en hoe zij de controle heeft verricht;
5. Het enkele feit dat de inschrijfsom van de voorlopig winnaar beduidend lager is dan de inschrijfsom van eiseres of de gemiddelde inschrijfsommen is niet voldoende;
6. Vermoedens van irreële inschrijvingen zijn onvoldoende, er moet deugdelijk onderbouwd worden;
7. De betrouwbaarheid van de inschrijving van de voorlopig winnaar dient gewaarborgd te blijven waardoor inzicht in de uitgevoerde controle niet zomaar gegeven kan worden;
8. Verschil in aangeboden kwaliteit kan tot prijsverschillen leiden;
9. Een inschrijver moet proactief handelen naar aanleiding van gestelde vragen en moet zo vroeg mogelijk en zo volledig mogelijk antwoorden. Een algemeen antwoord volstaat niet;
10. De eigen inschrijving is niet maatgevend bij de beoordeling van de inschrijfsom van de laagste inschrijver

lijke vragen gesteld over individuele pos- ten. Die vragen zijn mondeling en schriftelijk beantwoord en integraal besproken en beoordeeld door interne deskundigen en door de kostendeskundige. Vervolgens hebben de aanbesteder en de voorlopig winnaar in een gesprek op detailniveau hierover gedebatteerd.

Met dit onderzoek heeft de aanbesteder volgens de Voorzieningenrechter voldoende inzicht gegeven in de uitgevoerde controle. De voorzieningenrechter volgde dan ook niet de stelling van de eisende partij dat de aanbesteder een nadere onderbouwing moest geven van het onderzoek.

In dat kader werd ook van belang geacht dat de betrouwbaarheid van de inschrijving van de voorlopig winnaar het gewenste (extra) inzicht in de uitgevoerde controle in de weg staat. Verder oor-

deelde de Voorzieningenrechter dat de eigen inschrijving van de eisende partij niet maatgevend is en niet tot uitgangspunt kan worden genomen bij de vraag of de door de voorlopig winnaar aangeboden bedragen realistisch zijn. En tot slot werd geoordeeld dat verschillende inschrijf strategieën - waarbij keuzes worden gemaakt ten aanzien van de aangeboden kwaliteit - kunnen leiden tot prijsverschillen.

Pro-activiteit

In een uitspraak van de rechtbank Den Haag van 28 februari 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:1606 is geoordeeld dat van een inschrijver mag worden verwacht dat naar aanleiding van gestelde vragen pro-actief wordt gehandeld en dat de vragen van de aanbesteder in een zo vroeg mogelijk stadium zo volledig mogelijk worden beantwoord en onderbouwd. De inschrijver kan niet volstaan met het geven van een algemeen antwoord en mag niet wachten met het verstrekken van specifieke informatie tot hier uitdrukkelijk naar wordt gevraagd.

Eind april staat voor mij het volgende kort geding gepland over een vermeend abnormaal lage inschrijving en wordt er dus een volgend hoofdstuk aan bovenstaande rechtspraak toegevoegd.

Joost Haest,
Severijn Hulshof advocaten

Foto: Shutterstock